

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

СЕНКЕВИЧ ОЛЕКСАНДР ФЕДОРОВИЧ

УДК [665.013:658.77]:332

**ТРАНСФОРМАЦІЯ ТЕРИТОРІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В
УМОВАХ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ ТА СУСПІЛЬСТВА**

08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Одеса – 2020

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Національному університеті кораблебудування імені адмірала Макарова Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
ІРТИЩЕВА Інна Олександрівна,
Національний університет кораблебудування
ім. адмірала Макарова, м. Миколаїв
Міністерства освіти і науки України,
завідувач кафедри менеджменту

Офіційні опоненти: доктор економічних наук
ВОЙТ Сергій Миколайович,
ДП «Виробниче об'єднання Південний
машинобудівний завод ім. О.М. Макарова»,
генеральний директор;

доктор економічних наук, професор
ШАПОШНИКОВ Костянтин Сергійович,
Причорноморський науково-дослідний інститут
економіки та інновацій, м. Одеса, директор.

Захист відбудеться «10» липня 2020 року о 14-00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.088.05 в Одеській національній академії харчових технологій за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112, конференц-зал.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Одеської національної академії харчових технологій за адресою: 65039, м. Одеса, вул. Канатна, 112.

Автореферат розісланий «10» червня 2020 р.

**Вчений секретар
спеціалізованої ради**

Крупіца І.В.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Розвиток взаємовідносин у суспільному середовищі залежить від рівня розвитку економіки. Це стосується будь-якого рівня: глобального, національного, регіонального, територіального тощо. Цифровізація економіки являє собою певну економічну технологію зі своїми особливостями, тенденціями та закономірностями. Багато країн світу використовують дану технологію для підвищення ефективності розвитку економіки, зростання конкурентоспроможності тощо.

Інформаційна революція, що характеризується масовим поширенням інформаційних технологій серед населення та бізнесу, їх постійним удосконаленням та адаптацією здійснює суттєвий вплив на розвиток національної та регіональної економіки.

Особливості розвитку сучасних економічних систем, зокрема і цифрової економіки, лягли в основу досліджень багатьох зарубіжних вчених, серед яких: Дж. Гелбрейта, Д. Тапскотт, Н. Негропonte, Т. Месенбург. Питаннями капіталізації інформаційно-інтелектуального потенціалу займався український вчений М.Войнаренко, розвитку мережевої та інформаційної економіки присвячені праці Л. Кіт, А. Шемета, І. Малика та інших. Дослідження трансформаційних процесів економіки в умовах децентралізації присвячені праці К. Бистрякова, В. Булюка, С. Войта, Б. Єгорова, І. Іртищевої, А. Ключник, В. Лагодієнка, Л. Левковської, М. Маліка, В. Немченка, О. Павлова, М. Стегней, Т. Стройко, Ю. Хвесик, К. Шапошникова, В. Шебаніна та інших.

Результати попередніх наукових досліджень створили вагоме теоретико-методологічне підґрунтя для трансформаційних процесів регіональної економіки, проте недостатньо ще використані можливості цифрових технологій в умовах розвитку трансформаційних процесів територіально-економічних систем. Актуальним є визначення перспективних напрямків цифрової трансформації територіально-економічних систем.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Результати наукових пошуків, розроблені та систематизовані теоретико-методологічні положення й висновки дослідження відповідають тематиці науково-дослідних робіт Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова, зокрема темі: «Сталий розвиток України та її регіонів в умовах посилення інтеграційних процесів» (номер державної реєстрації 0115U0001493), у межах якої автором розроблено концептуальні засади трансформаційних процесів територіально-економічних систем в умовах цифрової економіки та суспільства.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є формування теоретико-методичних та прикладних засад трансформації територіально-економічних систем в умовах розвитку цифрової економіки та суспільства.

Для досягнення визначеної мети поставлені й виконані такі основні завдання:

- розкрити об'єктивну необхідність, принципи розвитку та особливості регулювання цифрової трансформації регіонів України;
- запропонувати методичні підходи щодо моделей трансформації цифрової економіки та суспільства;
- обґрунтувати необхідність інвестиційної складової у сприянні розвитку цифрової економіки та суспільства;
- проаналізувати трансформаційні процеси територіально-економічних систем в умовах цифровізації економіки;
- дослідити результати інноваційного регіонального розвитку в умовах цифровізації;
- удосконалити моделі розвитку територіальних соціально-економічних систем в трансформаційних умовах;
- обґрунтувати методичні підходи та здійснити прогнозування впливу цифрових технологій на розвиток національної економіки;
- дослідити основні тенденції та напрями розвитку цифрової економіки в Україні;
- систематизувати пріоритетні напрями цифрової трансформації територіально-економічних систем.

Об'єктом дослідження є процеси трансформації територіально-економічних систем та розвитку цифрової економіки.

Предметом дослідження є теоретико-методичні основи та науково-практичні рекомендації трансформації територіально-економічних систем в умовах розвитку цифрової економіки та суспільства.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою дослідження є наукові положення загальної економічної теорії, теорії регіонального економічного розвитку, адміністрування та урядування, планування та прогнозування, праці вітчизняних і зарубіжних вчених у різних сферах економічної науки.

У процесі дослідження для досягнення поставленої мети застосовано такі загальнонаукові методи, як: *теоретичного узагальнення та систематизації* – для всебічної характеристики трансформаційних процесів територіально-економічних систем та цифровізації (розділ 1); *класифікації та групування* – для оцінки ефективності соціально-економічного регіонального розвитку (п. 2.1), визначення типових ознак та відмінностей в трансформації територіального устрою регіональної економіки (п. 2.2), для оцінки характеристик інноваційного регіонального розвитку (п. 2.3); *структурно-логічного аналізу* – для обґрунтування методичних підходів щодо моделей трансформації цифрової економіки та суспільства (п. 1.3); *системного економічного аналізу* – для обґрунтування моделі інтеграційних процесів національного та регіонального інноваційного розвитку в умовах цифровізації (п.2.1), для окреслення напрямів цифрової трансформації територіальних управлінських систем (п. 3.3); *статистичного аналізу* – для дослідження сучасного стану та тенденцій розвитку територіально-економічних систем та цифрової економіки (розділ 2, розділ 3); *кореляційно-регресійного аналізу* – для

аналізу впливу основних показників розвитку секторів цифрових технологій на ВВП України (п.3.1).

Інформаційну базу дослідження становлять закони України, Укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України, матеріали Державної служби статистики України та Головного управління статистики в Миколаївській області, Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України й інших міністерств і відомств, наукові праці провідних вітчизняних та зарубіжних учених, матеріали конференцій і семінарів, монографії, збірники та наукові статті, інтернет-ресурси тощо.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження. У дисертації викладено теоретико-методичні засади і практичні рекомендації щодо трансформації територіально-економічних систем в умовах розвитку цифрової економіки та суспільства. Наукові результати дослідження орієнтовані на розроблення комплексу сучасних економічних інструментів та визначення перспективних напрямків цифрової трансформації територіально-економічних систем. Найбільш важливими науковими результатами, що характеризуються новизною, є наступні положення:

удосконалено:

- концептуальні підходи щодо трансформації цифрової економіки, які на відміну від існуючих, ураховують компоненту стимулювання та мотивації суб'єктів цифровізації, технології, інструменти, фактори та індикатори розвитку цифрової економіки серед яких: розбудова цифрових фінансів, соціальних мереж, цифрової ідентифікації та інфраструктури, захисту інтелектуальної власності, електронної комерції, що в перспективі забезпечить сталий інноваційний розвиток регіону;
- модель інтеграційних процесів національного та регіонального інноваційного розвитку, яка на відміну від попередніх, враховує механізм трансформації територіального управління, що являє собою взаємоінтегровану систему нормативно-правового, наукового, програмно-технологічного та ресурсно-інфраструктурного забезпечення, базується на використанні цифрових інструментів, принципів електронного документообігу та спрямований на виконання завдання розвитку ефективного управління територіально-економічними системами;
- модель розвитку територіальних соціально-економічних систем, що на відміну від відомих, враховує їх можливості адаптації на засадах впровадження SMART-технологій та особливості й потенційні результати реалізації реформи децентралізації в Україні, що може бути використано в якості базових орієнтирів для забезпечення ефективного переходу створюваних ОТГ до моделі сталого розвитку на основі інформаційних технологій;
- методичні підходи прогнозування впливу цифрових технологій на розвиток національної економіки, що на відміну від відомих, базуються на результатах визначеної кореляційно-регресійної залежності зростання ВВП від розвитку секторів з виробництва, обслуговування та використання цифрових технологій, а також прогнозованій динаміці їх прогресування у визначених

умовах, що може використовуватися для розробки моделей територіального розвитку економіки під впливом цілеспрямованого стимулювання змін в окремих секторах інформаційної сфери;

набули подальшого розвитку:

- система показників оцінки результативності реалізації державної регіональної політики, яка на відміну від існуючої, дає можливість оцінити ефективність регіонального розвитку не тільки протягом окремого календарного року, а за більший проміжок часу за рахунок переходу від дискретних значень показників за окремий рік до середньорічних приростів або темпів зростання за декілька років та враховує ймовірні перспективи трансформації територіального устрою України;

- фактори, індикатори й принципи розвитку цифрової економіки, що на відміну від інших, розглядаються як на національному рівні, так і на міжнародному, це дозволяє обґрунтувати стратегічні орієнтири цифровізації територій України з метою інтеграції у світове товариство та підвищення її рівня конкурентоспроможності;

- трактування категорії «цифрова економіка», що розглядається як взаємовідносини учасників економічних процесів з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій, де основними складовими сфери цього поняття є філософія великих даних, блокчейн, криптовалюта, архітектура та інфраструктура цифрової економіки, смарт-місто (регіон, країна), ідентифікація та аутентифікація особи, електронні послуги, електронний документообіг, електронний банкінг, кібербезпека, е-навчання;

- економічна діагностика процесів цифровізації в Україні, що на відміну від попередніх досліджень, базується на тактичних заходах реалізації стратегії цифрової адженди, результати якої можуть бути використані для стимулювання розвитку окремих галузей та секторів національного господарства;

- пріоритетні напрями цифрової трансформації територіально-економічних систем, які на відміну від попередньо розроблених, враховують орієнтири для формування електронних систем публічного управління територіальними громадами та передовий досвід країн Європейського Союзу.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості застосування запропонованих практичних рекомендацій щодо пріоритетних напрямків цифровізації територіально-економічних систем в умовах децентралізації. На основі результатів дослідження сформовано рекомендації щодо забезпечення ефективних процесів цифрової трансформації муніципального менеджменту на сучасному етапі. Розроблено концептуальні засади цифрового територіального урядування.

Основні положення, висновки й рекомендації, що містяться в роботі, схвалено й використано в практичній діяльності профільних організацій, відомств та управлінь. Концептуальні підходи щодо формування й реалізації регіональної стратегії розвитку регіону – впроваджені Регіональним фондом підтримки підприємництва в Миколаївській області (довідка № 16/69 від

22.06.2016 р.), Миколаївським обласним фондом розвитку і підтримки громадських ініціатив (довідка № 49 від 15.02.2018 р.). Пропозиції практичного характеру впроваджено в діяльності Всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України» (довідка № 78 від 12.05.2020 р.). Провідні теоретичні, а також практичні результати наукової праці впроваджені в освітній процес Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (№ 66-11/1635 від 12.05.2020 р.).

Особистий внесок дисертанта. Всі наукові результати викладені в дисертації, належать автору особисто. З наукових публікацій, що у співавторстві, використані лише ті матеріали, які є результатом особистої праці здобувача.

Апробація результатів дисертації. Найбільш вагомі теоретичні положення та практичні результати дисертаційного дослідження апробовано на численних науково-практичних конференціях найважливішими серед яких є: «Трансформація націоналізації економіки в контексті реалізації євроінтеграційної стратегії» (Миколаїв, 27 грудня 2019 р.), «Стратегії, проблеми та розвиток економічних систем в умовах глобальної нестабільності» (Миколаїв, 02 березня 2020 р.), «Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів» (м. Мукачєво, 6-7 квітня 2020 р.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 12 наукових праць загальним обсягом 8,72 друк. арк., з яких особисто автору належить 4,78 друк. арк. Із них 9 статей у наукових фахових виданнях, з яких 9 у міжнародних наукометричних базах, 3 – у матеріалах науково-практичних конференцій.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків і списків використаних джерел до кожного розділу. Основний обсяг дисертації становить 201 стор. комп'ютерного тексту, який містить 26 таблиць і 23 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження, його методик; розкрито наукову новизну, практичну цінність результатів дослідження, відображено їх апробацію та особистий внесок здобувача.

У першому розділі **«Наукові засади та об'єктивна необхідність розвитку територіально-економічних систем в умовах розвитку цифрової економіки та суспільства»** досліджено територіально-економічні системи, а саме їх сутність, структуру та особливості управління, визначені принципи цифрового розвитку та особливості регулювання, проаналізовані методичні підходи щодо моделей трансформації цифрової економіки та суспільства.

Виявлено основні фактори та індикатори розвитку цифрової економіки України. До них належить: розбудова цифрових фінансів, соціальних мереж, цифрової ідентифікації і інфраструктури, захисту інтелектуальної власності, електронної комерції й бізнесу. Обґрунтовано створення моделі трансформації цифрової економіки, що враховує стимули та мотивацію уряду країни для

цифровізації бізнесу, розбудови цифрової інфраструктури, оновлені проекти конкурентоспроможності індустрій та сфер національної економіки (рис.1).

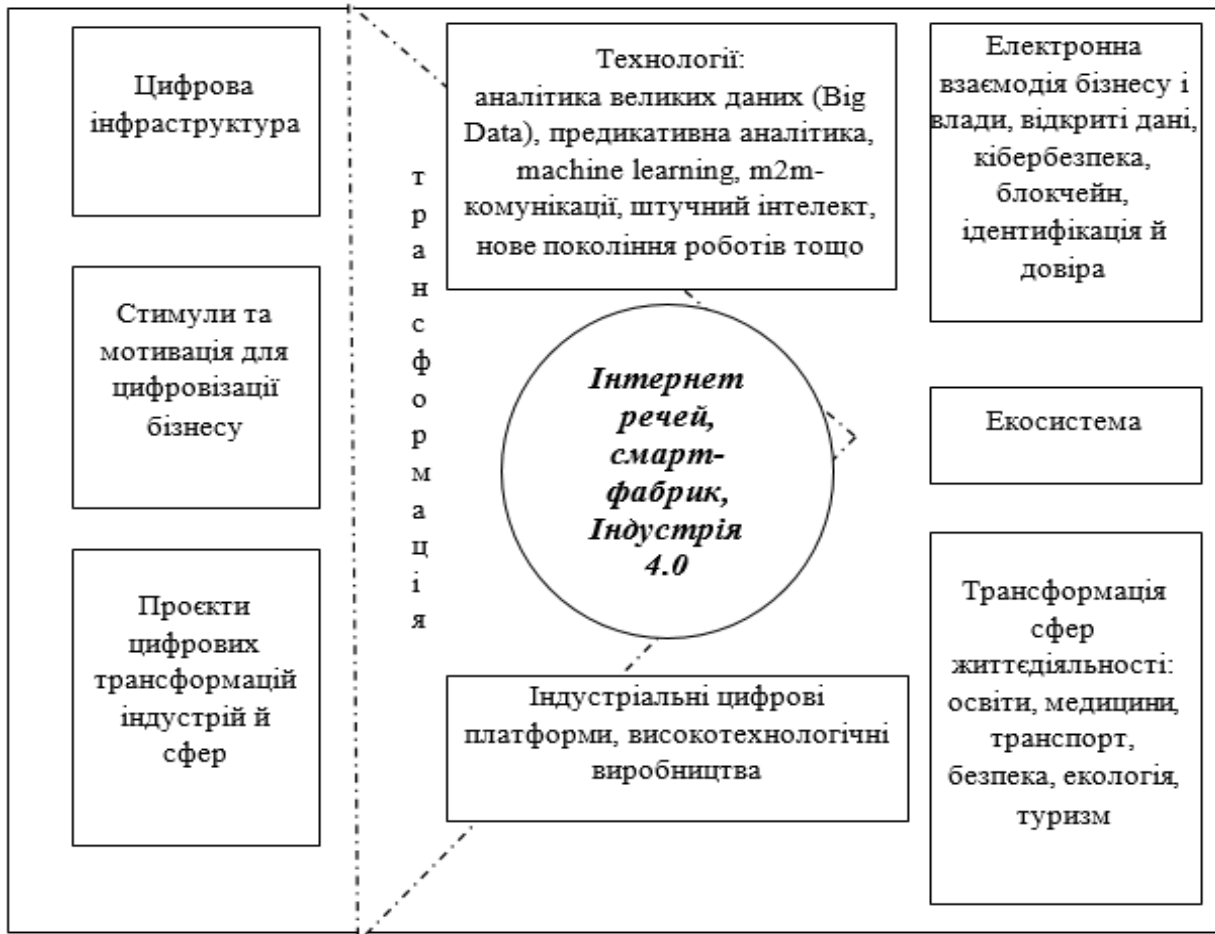

Рис. 1. Модель трансформації цифрової економіки

Доведено, що до основних інструментів, які забезпечують трансформацію цифровізації, належать технології, індустриальні цифрові платформи, високотехнологічні виробництва. Трансформація моделі цифрової економіки повинна стати результатом розбудови електронної взаємодії бізнесу і влади, відкритості даних, кібербезпеки, блокчейну, ідентифікації й довіри, створення екосистеми, перетворення сфер життєдіяльності таких, як медицина, освіта, транспорт, безпека, екологія, туризм.

Доведено переваги цифровізації для суспільства й економіки, в цілому, оскільки користувачами цифрових послуг й продуктів виступає саме населення, яке має здатність отримувати швидкісний доступ до Інтернету, інформації та бази знань для комфортного і зручного життя, що відповідає реаліям сьогодення. Тому постійна консолідація влади та бізнесу для впровадження, підвищення якості цифровізації є сьогодні важливим завданням, вирішення якого забезпечить новий рівень конкурентоспроможності економіки.

Доведено, що суттєві інноваційні зміни в телекомунікаціях (електрозв'язку), перехід на 3G й 4G у 2015 та 2018 роках збільшували обсяг капіталовкладень у ці періоди на 14799,9 млн грн й на 11489,7 млн грн відповідно. Зазначено, що за темпами зростання необхідно відмітити

надходження за напрямом комп'ютерне програмування та надання інших інформаційних послуг, які збільшилися в 11 раз, при цьому телекомунікації – в 3,4 рази та видавничу діяльність, радіомовлення, телебачення – в 2,5 рази.

Доведено, що найбільшу увагу сьогодні в Україні приділяють створенню хай-тек-, інжиніринговим кластерам, окрім того, визначають перспективним розвиток міжгалузевих альянсів, R&D-центрів, лабораторій, інкубаторів, акселераторів, венчурних фондів. Визначено стратегічні домінанти цифрової трансформації економіки. Наведено основні пріоритетні проекти для інвестування в трансформаційну інфраструктуру у 2020-2030 роках.

У другому розділі «**Аналіз трансформаційних процесів територіально-економічних систем в умовах цифровізації**» проведено аналіз регіонального розвитку в умовах цифровізації, здійснена оцінка трансформації територіального устрою регіональної економіки України та наведена економічна характеристика інноваційного регіонального розвитку в умовах цифровізації.

Визначено, що цифровізація суспільства передбачає формування взаємовідносин між владою, бізнесом і громадою з використанням новітніх інформаційних технологій, що охоплює соціально-економічні заходи на платформі інтернету, мобільних і сенсорних мереж. Цифрова економіка базується на можливостях доступу до Інтернету. Впровадження цифрової економіки дає можливість підвищити продуктивність праці, конкурентоспроможність бізнесу та добробут громадян. Для впровадження цифрової економіки, в першу чергу, потрібно забезпечити розширений доступ до інтернету, що є найважливішим елементом розвитку економіки.

Досліджено, що з переходом до реформ децентралізації влади було встановлено режим дерегуляції процедур надання дозволів та послуг. Територіальні одиниці отримали повноваження та ресурси для їх виконання (принцип субсидіарності). Поряд із цим на плечі територіальних громад лягла відповідальність за власний розвиток. Між різними органами місцевого самоврядування відбувся чіткий розподіл повноважень, обов'язків та відповідальності. Посилилася відповідальність представників органів місцевого самоврядування перед громадою (виборцями) і державою.

Проведений аналіз показав, що в Україні процес децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування наближається до завершення. На початок грудня 2019 року в Україні вже об'єдналися 1009 територіальних громад, які об'єднують у своїй загальній чисельності мешканців 11,3 млн чол. В загальній сукупності 87,7% (або 504,4 тис км²) загальної площі України покрито вже створеними та перспективними об'єднаними територіальними громадами. Що стосується населення, то 83,8% (або 32,8 млн осіб) проживають і працюють у вже об'єднаних або перспективних ОТГ.

Підтверджено, що динаміка трансформації територіального устрою України інтенсивно змінювалася за період 2015-2019 рр. (рис. 2).

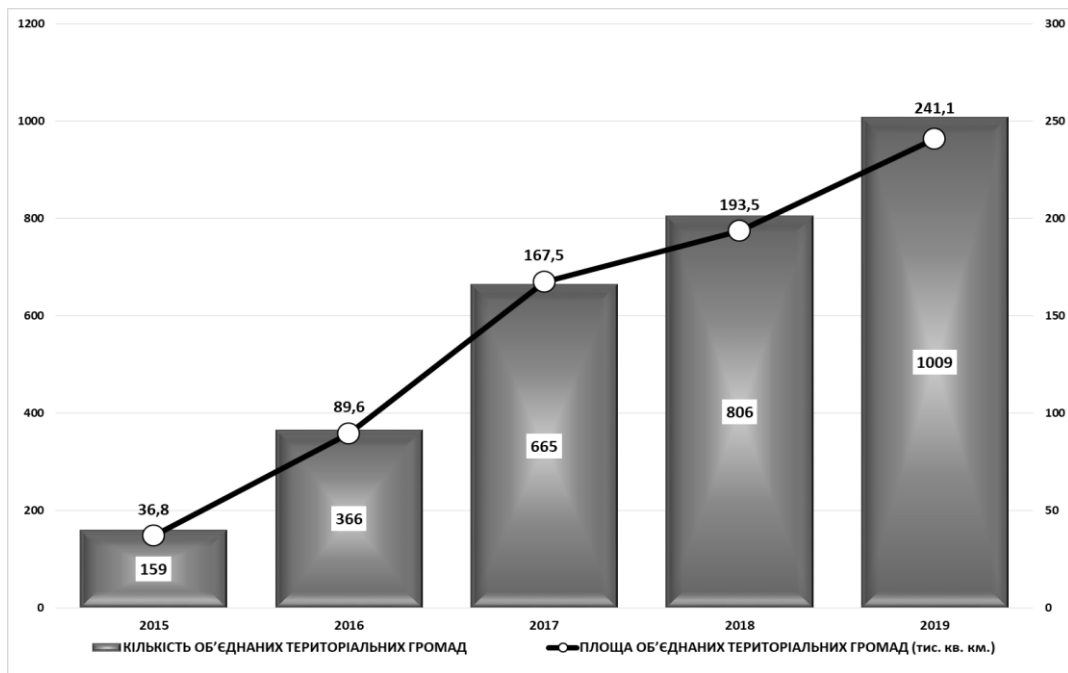

Рис. 2. Динаміка трансформації територіального устрою України за період 2015-2019 рр.

Встановлено, що забезпечити якісний рівень управління розвитком територіальних громад можливо за рахунок використання цифрових інновацій у сфері адміністративних послуг. Щоб забезпечити цифрове управління розвитком територіальних громад, необхідно зацифрувати багато видів адміністративних послуг, послуг охорони здоров'я, ведення бізнесу, освітніх послуг, громадського транспорту, послуг судово-виконавчої влади, питань демократії тощо. Необхідно змінити законодавчу базу, нормативно регламентувати захист інформації, оновити та розширити технічні можливості, забезпечити широкосмуговий доступ до Інтернету. Громадянам та представникам бізнесу та влади доведеться користуватися електронними інструментами та цифровими технологіями, для цього необхідно безперервно підвищувати цифрові навички, опановувати роботу з новими пристроями (гаджетами, девайсами) та прикладними програмами.

Обґрунтовано механізм трансформації територіального урядування як взаємно-інтегровану систему нормативно-правового, наукового, програмно-технологічного та ресурсно-інфраструктурного забезпечення, що базується на використанні цифрових інструментів, принципів електронного урядування та спрямована на виконання завдання його ефективного розвитку (рис. 3).

Обґрунтовано, що інноваційний регіональний розвиток на засадах цифровізації виступає не тільки засобом економічного зростання, а і фактором забезпечення конкурентоспроможності в сучасних умовах інтенсивного розвитку інтеграційних процесів та глобалізації. Використання новітніх інформаційних технологій є визначальним чинником не тільки регіонального розвитку, а і розвитку окремих підприємств, організацій, бізнес-структур та чинником глобального розвитку. Процеси стимулювання інноваційного розвитку на різних рівнях охоплюють різні методичні підходи та інструменти,

що формують моделі інноваційного розвитку на різних рівнях: локальному, регіональному, національному тощо. Для національного та регіонального рівня підвищення інноваційної активності є ознакою забезпечення конкурентоспроможності, автономії та незалежності.

Рис. 3. Механізм трансформації територіального урядування в умовах цифровізації

Процеси трансформації територіально-економічних систем вимагають від середовища інноваційного розвитку посилення вертикальних взаємозв'язків «держава – бізнес – громада», як на національному, так і на регіональному рівнях, а співпраця між окремими представниками виробничої сфери або бізнесу відображає горизонтальні зв'язки, що підсилюють економічний розвиток в цілому. Інноваційний розвиток здійснюється в умовах поширення інтеграційних процесів та мобільності представників інтелектуальної праці. Для регіонального інноваційного розвитку важливими є процеси інтеграції та взаємозв'язків між різними галузями, підприємствами, територіями тощо.

Розроблено концептуальну схему моделі інтеграційних процесів національного та регіонального інноваційного розвитку в умовах цифровізації (рис. 4).

Рис. 4. Модель інтеграційних процесів національного та регіонального інноваційного розвитку в умовах цифровізації

Між інноваційними системами національного та регіонального (територіального) рівнів існує взаємоутворюючий зв'язок (рис.4.): важелі впливу національного рівня формують інноваційне середовище окремих територій, а інноваційний розвиток окремих територій або регіонів впливає на результати інноваційної діяльності всієї країни.

У третьому розділі «**Стратегічні напрями адаптації територіально-економічних систем в умовах розвитку цифрової економіки**» здійснено прогнозування впливу цифрових технологій на розвиток соціально-економічних систем в Україні, узагальнено моделі цифрової адаптації територіальних соціально-економічних систем в трансформаційних умовах, визначено напрями цифрової трансформації територіальних управлінських систем.

Встановлено, що важливим елементом формування державної та регіональної політики у сфері цифровізації є прогнозування розвитку основних секторів інформаційно-комунікаційної сфери та їх впливу на економічне зростання. З цією метою у роботі проведено кореляційно-регресійний аналіз впливу розвитку окремих секторів інформаційно-комунікаційної сфери на ВВП, результати якого можуть бути корисними для коригування тактичних планів реалізації стратегії цифрової трансформації шляхом стимулювання розвитку

окремих видів економічної діяльності. Результати кореляційно-регресійного аналізу наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Кореляційно-регресійний аналіз впливу основних показників розвитку секторів цифрових технологій на ВВП України

Показники	Обсяги виробництва продукції (робіт, послуг), млн. грн		
	Інформаційно-комунікаційні технології у виробництві (x_1)	Інформаційно-комунікаційні технології у послугах (x_2)	Послуги, пов'язані з використанням комп'ютерного обладнання (x_3)
Рівняння регресії	$y = 707654,6 + 0,20x_1$	$y = 228758,6 + 0,016x_2$	$y = 0,14 x_3 - 687753,4$
Коефіцієнт детермінації (R^2)	0,18	0,99	0,69
Перевірка значущості рівняння $F_{розр} > F_{табл.} (a=0,05)$	$F_{розр}$	1,54	2939,2
	$F_{табл.}$	0,82	0,82
Коефіцієнт еластичності, %	-	0,093	0,0013

Проведений аналіз показав, що достатньо суттєвий вплив на розвиток національної економіки, зокрема ВВП, здійснюють сектори виробництва інформаційно-комунікаційних послуг ($R^2=0,99$) та послуг, що пов'язані з використанням комп'ютерного обладнання ($R^2=0,69$).

Встановлено, що при збереженні наявних тенденцій та незмінного впливу зовнішніх факторів, приріст обсягів інформаційних послуг з використанням комп'ютерного обладнання (тобто безпосередньо процесів цифровізації) до 2023 року складе 25%, що починаючи з 2022 року здійснюватиме достатньо суттєвий вплив на приріст ВВП. Це пов'язано, насамперед, з активізацією процесів інформатизації в усіх сферах виробничої, управлінської, ринкової та соціальної діяльності, суттєвою часткою якої є розвиток електронного маркетингу та комерції. Використання на рівні регіонів та окремих територій запропонованих удосконалених методичних підходів дає можливість удосконалювати процес розробки регіональних програм цифрової трансформації на основі впровадження механізмів ліквідації цифрового розриву між територіями, видами економічної діяльності та соціальними інституціями.

Ефективність територіального управління у контексті впровадження SMART-технологій визначатиметься рівнем охоплення адміністративних територіальних систем, інтегрованістю їх функцій та відповідним інфраструктурним забезпеченням. Враховуючи сучасний етап розвитку регіонів та територій, що характеризується незавершеністю процесів об'єднання територіальних громад, невизначеністю організаційних структур та повноважень управлінських органів на різних рівнях, значними міжрегіональними диспропорціями розвитку комунікаційно-інформаційної інфраструктури, стану ЖКГ, рівня соціально-економічного розвитку та

фінансового потенціалу, запропоновано алгоритм «дорожню карту» для забезпечення стратегічного переходу територіальних систем до моделі SMART-ОТГ (рис. 5).

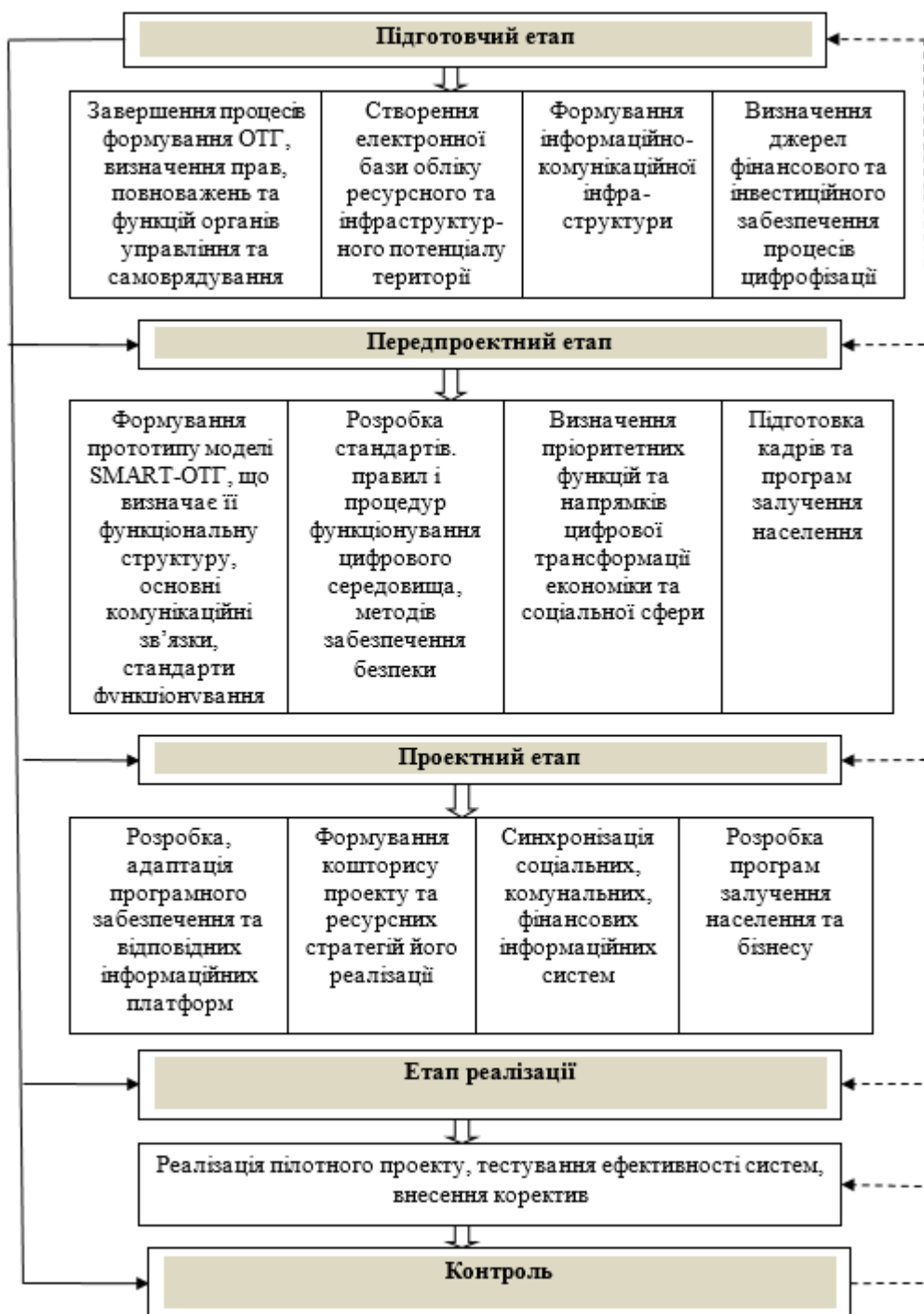

Рис. 5. Етапи процесу трансформації територіальних громад до моделі «SMART-ОТГ»

На сучасному етапі трансформацій та активного впровадження процесів цифровізації в економіці та суспільстві, саме модель SMART-ОТГ повина стати основою для формування ефективних, спроможних до сталого розвитку об'єднаних територіальних громад. Разом з цим, реалізація запропонованої моделі можлива лише в умовах всеохоплюючої державної підтримки та

стимулювання процесів прискореної цифровізації економіки й державного управління в усіх сферах, що базуватиметься на формуванні ефективних правових, фінансових (у тому числі податкових) інструментів та механізмів стимулювання прискореного розвитку високотехнологічного виробництва, інфраструктури, комунікацій, підготовки кадрів та популяризації переходу на цифрові технології, виробництва, бізнесу й суспільства в цілому.

Досліджено сучасний стан та перспективні напрями цифрової трансформації міста Миколаїв, перспективної Миколаївської громади та Миколаївської області у контексті вдосконалення публічного управління та впровадження цифрових технологій в усі сфери економічного розвитку, житлово-комунального господарства та соціального забезпечення. Систематизовано основні бар'єри прискореної інформатизації публічного управління в регіоні, серед яких: технічні (застаріла матеріальна база комп'ютерних систем та відповідного обладнання в окремих адміністраціях та підрозділах), кадрові (брак спеціалістів з налаштування та обслуговування відповідного програмного забезпечення; низький рівень кваліфікації посадових осіб, службовців, представників громадських та інших організацій в контексті використання спеціалізованого програмного забезпечення е-урядування та е-демократія), організаційні (відсутність належного рівня та стандартів електронного документообігу, горизонтальних та вертикальних комунікацій, низький рівень інтеграції між собою інформаційних систем окремих служб, підрозділів та об'єктів комунального господарства). Для удосконалення процесів цифрової трансформації міста Миколаєва, Миколаївської ОТГ, та Миколаївської області запропоновано:

- розробити та затвердити стратегічну концепцію розвитку «SMART-ОТГ», що інтегруватиме всі функціонально-планувальні, економічні і соціальні підсистеми міста та прилеглих територій і сприятиме підвищенню ефективності управлінських процесів на засадах керованості, прозорості та безпеки;

- створювати умови для залучення інвестицій у розвиток інформаційно-комунаційної інфраструктури та послуг;

- сприяти розширенню можливостей навчальних закладів міста у сфері підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців, ІТ-спеціалістів та інших професій потенційно необхідних для впровадження та обслуговування цифрових технологій в усіх сферах;

- активізувати агітаційно-інформаційну компанію щодо популяризації використання громадянами цифрових комунікацій з органами управління, навчання населення особливостям, принципам та правилам використання публічних сервісів і послуг.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі систематизовано та запропоновано нові підходи до вирішення важливої наукової проблематики – обґрунтування теоретико-методичних засад трансформації територіально-економічних систем в умовах

розвитку цифрової економіки та суспільства. Сформовано висновки теоретико-методичного та науково-прикладного характеру, а саме:

1. Розкрито об'єктивну необхідність, принципи розвитку та особливості регулювання цифрової трансформації регіонів України, як головної передумови сталого розвитку національної економіки. Доведено переваги цифровізації для суспільства й економіки, в цілому, оскільки користувачами цифрових послуг й продуктів виступають саме населення, яке має здатність отримувати швидкісний доступ до Інтернету, інформації і бази знань, роблячи життя більш комфортним та зручним, тобто таким, що відповідає реаліям сьогодення. Регіональний рівень розвитку цифровізації показав, що лідером залишається Львівська область, також суттєве поживлення спостерігається в Херсонській, Одеській і Миколаївській областях. Доведено, що Україна займає перше місце з фрілансу серед європейських країн, а тому удосконалення законодавчо-нормативного регулювання цього виду діяльності дозволить підвищити соціально-економічний рівень життя населення.

2. Запропоновано методичні підходи щодо моделей трансформації цифрової економіки та суспільства. Виявлено основні фактори та індикатори розвитку цифрової економіки України, серед яких: розбудова цифрових фінансів, соціальних мереж, цифрової ідентифікації і інфраструктури, захисту інтелектуальної власності, електронної комерції й бізнесу, революція даних. Обґрунтовано створення моделі трансформації цифрової економіки, яка враховуватиме стимули та мотивацію учасників цифровізації, що призведе до розбудови цифрової інфраструктури та бізнесу, оновлення проєктів, конкурентоспроможності індустрій та сфер національної економіки. Доведено, що цифрова економіка – це відкрита, складна, нелінійна, нерівноважна, слабоструктурована система, а тому в умовах розвитку цифровізації її найкраще розглядати з точки зору синергетичного підходу.

3. Обґрунтовано необхідність інвестиційної складової у сприянні розвитку цифрової економіки та суспільства, адже жодна трансформація не можлива без суттєвих капіталовкладень. Аналіз інвестиційних процесів у цифрову економіку свідчить, що суттєві інноваційні зміни в телекомунікаціях (електрозв'язку) відбулися за рахунок переходу компаній на 3G й 4G у 2015 та 2018 роках, відповідно обсяг капіталовкладень збільшувався у ці періоди на 14799,9 млн грн й 11489,7 млн грн. Доведено, що перспективним для розвитку цифрової економіки в Україні є створення інжинірингових кластерів, міжгалузевих альянсів, R&D-центрів, лабораторій, інкубаторів, акселераторів, венчурних фондів, інноваційних команд, які інтегрують ІТ-підприємства, органи місцевої влади, заклади освіти та сервісні структури в сфері інформаційно-комунікаційних технологій. Наведені стратегічні домінанти цифрової трансформації економіки дозволять інвесторам зосередитися на перспективних проєктах для капіталовкладень на довгостроковий період, що забезпечать сталий розвиток суспільного добробуту населення.

4. Досліджено, що з переходом до реформ децентралізації влади було встановлено режим дерегуляції процедур надання дозволів та послуг. Територіальні громади отримали повноваження та ресурси для їх виконання

(принцип субсидіарності). В Україні процес децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування наближається до завершення. На початок грудня 2019 року в Україні вже об'єдналися 1009 територіальних громад, які об'єднують у своїй загальній чисельності 11,3 млн чол.. У загальній сукупності 87,7% (або 504,4 тис км²) загальної площі України покрито вже створеними та перспективними ОТГ. Що ж стосується населення, то 83,8% (або 32,8 млн осіб) проживають і працюють у вже об'єднаних або перспективних ОТГ. За період 2015-2019 роки кількість об'єднаних територіальних громад змінилася із 159 громад у 2015 році до 1009 об'єднаних територіальних громад у 2019 році, тобто їх кількість зросла на 850 або у 6,35 рази. Загальна площа об'єднаних територіальних громад збільшилася на 204,3 км² за 2015-2019 роки.

5. Охарактеризовано механізм трансформації територіального урядування як взаємоінтегровану систему нормативно-правового, наукового, програмно-технологічного та ресурсно-інфраструктурного забезпечення, що базується на використанні цифрових інструментів, принципів електронного урядування та спрямована на виконання завдання розвитку ефективного урядування. Процеси трансформації територіально-економічних систем вимагають від середовища інноваційного розвитку посилення вертикальних взаємозв'язків «держава – бізнес – громада», як на національному, так і на регіональному рівнях. А співпраця між окремими представниками виробничої сфери або бізнесу відображає горизонтальні зв'язки, що підсилюють економічний розвиток в цілому. Інноваційний розвиток здійснюється в умовах поширення інтеграційних процесів та мобільності представників інтелектуальної праці. Для регіонального інноваційного розвитку важливими є процеси інтеграції та взаємозв'язків між різними галузями, підприємствами, територіями тощо. В межах інноваційних систем національного та регіонального (територіального) рівнів існує взаємоутворюючий зв'язок: важелі впливу національного рівня формують інноваційне середовище окремих територій, а інноваційний розвиток окремих територій або регіонів впливає на результати інноваційної діяльності всієї країни.

6. Запропоновано модель цифрової адаптації територіальних соціально-економічних систем, що враховує переваги смарт-технологій управління населеними пунктами та особливості реалізації адміністративних та структурних реформ, що здійснюються в Україні. Запропоновано авторське визначення моделі цифрової адаптації територіальних систем «SMART-ОТГ», під якою у роботі запропоновано розуміти «модель сталого розвитку об'єднаної територіальної громади, що враховує особливості та переваги просторово-територіального, виробничого та соціального потенціалу, об'єднаного в єдину цифрову систему управління з широким застосуванням інформаційних технологій для забезпечення конкурентоспроможного розвитку економіки, усунення поточних проблем, забезпечення якості та безпеки життя населення». Визначено ключові ознаки моделі та «дорожню карту» її реалізації в сучасних реаліях.

7. Запропоновано методичні підходи прогнозування впливу цифрових технологій на розвиток національної економіки у розрізі секторів з

виробництва, обслуговування та використання інформаційних технологій, які враховують Європейські стандарти групування видів економічної діяльності за рівнем технологічності. Відповідно до запропонованих підходів, прогнозування здійснюється з використанням інструментарію кореляційно-регресійного аналізу залежності впливу процесів розвитку у визначених секторах на зростання ВВП та проекцією визначених коефіцієнтів еластичності на екстраполяційні тренди розвитку досліджуваних показників. Доведено, що при збереженні наявних тенденцій та незмінного впливу зовнішніх факторів, приріст обсягів інформаційних послуг з використанням комп'ютерного обладнання (тобто безпосередньо процесів цифровізації) до 2023 року складе 25%, що починаючи з 2022 року здійснюватиме достатньо суттєвий вплив на приріст ВВП.

8. Здійснено економічний аналіз основних тенденцій, проблем та перспектив розвитку цифрової економіки в Україні у розрізі основних секторів, а саме: телекомунікації (електрозв'язок), ІТ технології та надання інформаційних послуг. Встановлено, що галузі розвиваються достатньо швидкими темпами та показують порівняно високі економічні результати. Це сприяє зростанню інвестиційної привабливості підприємств, зокрема для зовнішніх інвесторів. Передумовами для розвитку сектору цифрових технологій в Україні є зростаючий ринок інформаційних послуг, наявність людського капіталу, мінімальне втручання держави у функціонування галузі. Водночас, переважна орієнтація продукції сфери інформації та телекомунікацій на експорт призводить до недостатнього споживання ІТ продукції в Україні. Прискорення процесів цифровізації національної економіки та управління потребує удосконалення системи нормативно-правового забезпечення розвитку галузі, стимулювання розвитку цифрової інфраструктури та виробництва спеціалізованого обладнання, а також ефективної реалізації започаткованих реформ.

9. Узагальнюючи світовий досвід систематизовано пріоритетні напрями інформатизації територіальних управлінських систем, серед яких: електронні адміністративні послуги, що мають здійснюватися на єдиній інтернет-платформі, електронна медицина (портал пацієнта), електронна освіта (портал учня), електронна безпека, електронний бізнес (портал підприємця), електронні житлово-комунальні послуги. Досліджено стан впровадження цифрових технологій в управлінні територіальними економічними системами в Україні на прикладі міста Миколаєва та Миколаївської області. Визначено наявний потенціал та перспективні напрями удосконалення публічного управління містом та об'єднаною територіальною громадою з використанням цифрових технологій, а також основні завдання щодо забезпечення ефективних процесів цифрової трансформації муніципального менеджменту на сучасному етапі, а саме: розробка та затвердження стратегічної концепції розвитку «SMART-ОТГ», створення умов для залучення інвестицій у розвиток інформаційно-комунікаційної інфраструктури та послуг; розширення можливостей навчальних закладів міста у сфері підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців, ІТ-спеціалістів та інших професій потенційно

необхідних для впровадження та обслуговування цифрових технологій в усіх сферах, активізація агітаційно-інформаційної компанії щодо популяризації цифрових послуг, навчання населення особливостям, принципам та правилам використання публічних сервісів і послуг.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України, у виданнях України, які включено до міжнародних наукометричних баз:

1. Сенкевич О.Ф. Методичні підходи щодо моделей трансформації цифрової економіки та суспільства. *Економічні горизонти*. 2018. № 4 (7). С.150-160. *Входить до наукометричних баз реферування та індексування: CrossRef Ulrichsweb™ Global Serials Directory, Academic Resource Index ResearchBib, Google Scholar, EuroPub (0,88 друк. арк.).*

2. Сенкевич О.Ф., Крамаренко І.С., Андрющенко Є.Г., Прокопенко Н.О., Кльоц Ю.Ю. Особливості формування інвестиційного потенціалу: регіональний та національний аспект. *Вісник ХНАУ*. 2019. № 3. С. 343-357. *Входить до наукометричних баз реферування та індексування: Index Copernicus International (ICI), Google Академія; Cite Factor Academic Scientific Journals; Academic Resource Index ResearchBib (0,88 друк. арк., особистий внесок: аналіз джерел формування інвестиційного потенціалу на регіональному рівні – 0,20 друк. арк.).*

3. Сенкевич О.Ф., Михайлов М.С., Кім В.О., Прокопенко Н.О., Кльоц Ю.Ю. Наукові підходи щодо стратегічного управління інноваційними процесами: регіональні та національні особливості. *Вісник ХНАУ*. 2019. № 4. С. 186-200. *Входить до наукометричних баз реферування та індексування: Index Copernicus International (ICI), Google Академія; Cite Factor Academic Scientific Journals; Academic Resource Index ResearchBib (0,88 друк. арк., особистий внесок: обґрунтування стратегії інноваційного розвитку регіону – 0,20 друк. арк.).*

4. Сенкевич О.Ф. Інвестиційна складова у сприянні розвитку цифрової економіки та суспільства. *Економічні горизонти*. 2019. № 4 (11). С.160-170. *Входить до наукометричних баз реферування та індексування: CrossRef Ulrichsweb™ Global Serials Directory, Academic Resource Index ResearchBib, Google Scholar, EuroPub (0,88 друк. арк.).*

5. Сенкевич О.Ф., Крамаренко І.С., Іртищева І.О., Топчій О.О., Войт Д.С. Структурно-динамічні характеристики інвестиційних ресурсів регіонів. *Електронне фахове видання «Ефективна економіка»*. 2020. № 3. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/3_2020/82.pdf (дата звернення 10.04.2020р.). *Входить до наукометричних баз реферування та індексування: Index Copernicus International (ICI), Google Академія (1,25 друк. арк., особистий внесок: аналіз структурних характеристик інвестиційних ресурсів – 0,3 друк. арк.).*

6. Сенкевич О.Ф., Крамаренко І.С., Іртищева І.О., Топчій О.О., Войт Д.С. Інфраструктурно-трансформаційні процеси формування та розвитку інвестиційного регіонального потенціалу. *Бізнес-інформ.* 2020. № 3. С. 411–415. *Входить до наукометричних баз реферування та індексування: Ulrichswe, Research Papers in Economics, Index Copernicus, Directory of Open Access Journals, Academic Journals Database, Advanced Science Index, Open Academic Journals Index, Bielefeld Academic Search Engine GetInfo, OpenAire i Open AIRE plus, World Cat, Соціонет (Socionet), Open Access Library, J-Gate, Академія Google, ResearchBib (1,25 друк. арк., особистий внесок: аналіз інфраструктурно-трансформаційних процесів Причорноморського регіону – 0,3 друк. арк.).*

7. Сенкевич О.Ф., Крамаренко І.С., Войт Д.С. Стратегічні домінанти формування і розвитку інвестиційного потенціалу: регіональні та національні особливості. *Причорноморські економічні студії.* 2020. Вип. 50. част.1. С.167-175. *Входить до наукометричних баз реферування та індексування: Index Copernicus International (ICI), Google Академія (0,68 друк. арк.) (0,68 друк. арк., особистий внесок: обґрунтування стратегічних домінант розвитку регіонального інвестиційного потенціалу – 0,40 друк. арк.).*

8. Сенкевич О.Ф., Іртищева І.О. Цифрова трансформація регіонів України: об'єктивна необхідність, принципи цифрового розвитку та особливості регулювання. *Регіональна економіка.* 2020. № 1 (95). С. 11-18. *Входить до наукометричних баз реферування та індексування: Index Copernicus International (ICI), Google Академія (0,68 друк. арк.) (0,68 друк. арк., особистий внесок: обґрунтування принципів та особливостей регулювання цифрової трансформації регіонів – 0,40 друк. арк.).*

9. Сенкевич О.Ф. Цифрової трансформації територіальних управлінських систем: напрями та перспективи розвитку. *Причорноморські економічні студії.* 2020. Вип. 51. част.1. С.167-175. *Входить до наукометричних баз реферування та індексування: Index Copernicus International (ICI), Google Академія (0,68 друк. арк.) (0,80 друк. арк.).*

Матеріали наукових конференцій:

10. Сенкевич О.Ф., Нікон Д.Є., Клецов Є.С., Кльоц Ю.Ю. Концептуальні підходи щодо активізації інвестиційно-інноваційних процесів. *Трансформація націоналізації економіки в контексті реалізації євроінтеграційної стратегії:* мат-ли IV міжнародної наук.-практ. конф. (Миколаїв, 27 грудня 2019 р.) / Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. Миколаїв: ФОП Головка, 2019. С 100-103. *(0,18 друк. арк., особистий внесок: розроблення концептуальних підходів активізації інноваційних процесів регіону – 0,06 друк. арк.).*

11. Сенкевич О.Ф. Розвиток регіональних ІТ-кластерів. *Стратегії, проблеми та розвиток економічних систем в умовах глобальної нестабільності:* мат-ли IV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Миколаїв, 02 березня 2020 р.) / Миколаївський міжрегіональний інститут

розвитку людини ВНЗ Університет «Україна». Миколаїв: ММІРЛ ВНЗ Університет «Україна», 2020. С. 94-97. (0,18 друк. арк.)

12. Сенкевич О.Ф. Трансформаційні процеси територіально-економічних систем в умовах цифровізації суспільства. *Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики*: зб. тез доп. уч. II міжн. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Мукачєво, 6-7 квітня 2020р.). Мукачєво: Вид-во МДУ, 2020. С. 106-108. (0,18 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Сенкевич О.Ф. Трансформація територіально-економічних систем в умовах розвитку цифрової економіки та суспільства – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. – Одеська національна академія харчових технологій, Одеса, 2020.

Дисертація присвячена формулюванню концептуальних положень та розробці теоретичних і практичних основ трансформації територіально-економічних систем в умовах розвитку цифрової економіки та суспільства.

Запропоновано методичні підходи щодо моделей трансформації цифрової економіки та суспільства. Виявлено основні фактори та індикатори розвитку цифрової економіки України. Проведено аналіз регіонального розвитку в умовах цифровізації, здійснена оцінка трансформації територіального устрою регіональної економіки України та наведена економічна характеристика інноваційного регіонального розвитку в умовах цифровізації.

Запропоновано модель цифрової адаптації територіальних соціально-економічних систем, що на відміну від відомих, враховує особливості та потенційні результати реалізації реформи децентралізації в Україні. Обґрунтовано методичні підходи прогнозування впливу цифрових технологій на розвиток національної економіки. Обґрунтовано пріоритетні напрями цифрової трансформації територіальних управлінських систем із врахування кращого Європейського досвіду, що можуть слугувати орієнтиром для формування електронних систем публічного управління територіальними громадами.

Ключові слова: територіально-економічні системи, цифрова економіка, трансформаційні процеси, регіональна економіка.

АННОТАЦИЯ

Сенкевич А.Ф. Трансформация территориально-экономических систем в условиях развития цифровой экономики и общества – Квалификационный научный труд на правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.05 – развитие производительных сил и региональная экономика. – Одесская национальная академия пищевых технологий, Одесса,

2020.

Диссертация посвящена формулировке концептуальных положений и разработке теоретических и практических основ трансформации территориально-экономических систем в условиях развития цифровой экономики и общества.

Предложены методические подходы относительно моделей трансформации цифровой экономики и общества. Выявлены основные факторы и индикаторы развития цифровой экономики Украины. Обосновано создание модели трансформации цифровой экономики, которая будет учитывать стимулы и мотивацию участников цифровизации, что приведет к развитию цифровой инфраструктуры и бизнеса, обновления стратегических ориентиров развития территориально-экономических систем. Обоснована необходимость инвестиционной составляющей в содействии развитию цифровой экономики.

Проведен анализ регионального развития в условиях цифровизации, осуществлена оценка трансформации территориального устройства региональной экономики Украины и приведена характеристика инновационного регионального развития в условиях цифровизации. Механизм трансформации территориального управления можно охарактеризовать как взаимно интегрированную систему нормативно-правового, научного, программно-технологического и ресурсно-инфраструктурного обеспечения, базирующейся на использовании цифровых инструментов, принципов электронного управления и направлена на выполнение задачи развития эффективного управления. Предложена модель цифровой адаптации территориальных социально-экономических систем, что в отличие от известных, учитывает особенности и потенциальные результаты реализации реформы децентрализации в Украине.

Обоснованы методические подходы прогнозирования влияния цифровых технологий на развитие национальной экономики. Осуществлен экономический анализ основных тенденций, проблем и перспектив развития цифровой экономики в Украине в разрезе основных секторов, а именно: телекоммуникации (электросвязь), IT - технологии и предоставления информационных услуг. Установлено, что отрасли развиваются достаточно быстрыми темпами и показывают сравнительно высокие экономические результаты. Это способствует росту инвестиционной привлекательности предприятий, в частности для внешних инвесторов. Предпосылками для развития сектора цифровых технологий в Украине является растущий рынок информационных услуг, наличие человеческого капитала, минимальное вмешательство государства в функционирование отрасли.

Доказано, что ускорение процессов цифровизации национальной экономики и управления требует совершенствования системы нормативно-правового обеспечения развития отрасли, стимулирования развития цифровой инфраструктуры и производства специализированного оборудования, а также эффективной реализации начатых реформ. Обоснованы приоритетные направления цифровой трансформации территориальных управленческих систем с учета мирового опыта, которые могут служить ориентиром для

формирования и электронных систем публичного управления территориальными общинами. Определены имеющийся потенциал и перспективные направления совершенствования публичного управления городом и объединенной территориальной общиной с использованием цифровых технологий.

Ключевые слова: территориально-экономические системы, цифровая экономика, трансформационные процессы, региональная экономика.

SUMMARY

Senkevich O.F. Transformation of territorial and economic systems in the development of digital economy and society. – Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Dissertation for a Candidate of economic sciences by specialty 08.00.05 – development of productive forces and regional economy. – Odessa National Academy of Food Technology, Odessa, 2020.

The dissertation is devoted to formulation of conceptual positions and development of theoretical and practical bases of transformation of territorial and economic systems in the conditions of development of digital economy and society.

The methodical approaches to models of transformation of digital economy and society are offered. The main factors and indicators of development of the digital economy of Ukraine are revealed. The analysis of regional development in the conditions of digitalization is carried out, the estimation of transformation of the territorial structure of regional economy of Ukraine is carried out and the economic characteristics of innovative regional development in the conditions of digitalization are given.

A model of digital adaptation of territorial socio-economic systems is proposed, which, in contrast to the known ones, takes into account the features and potential results of the implementation of decentralization reform in Ukraine. The methodical approaches to forecasting the impact of digital technologies on the development of the national economy are substantiated. The priority directions of digital transformation of territorial management systems taking into account the best European experience are substantiated, which can be a reference point for the formation of electronic systems of public administration of territorial communities.

Key words: territorial and economic systems, digital economy, transformation processes, regional economy.